

Ozempic

Shiur# 481 | Aug 31st 2024

רבינו בחיי פרשת ראה פרק יא פסוק כו

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. אמר "ראה" בלשון יחיד "ולפניכם" בלשון רבים, כי משה ידבר עם הכל, עם היחידים ועם ההמון, ולפי שהברכה והקללה נאצלין משתי מדות שבהן נברא העולם והן מדת הדין ומדת רחמים שאין ענינם נגלה רק ליחידים המשכילים, לכך אמר "ראה" בלשון יחיד, והוא ראה בעין השכל, כענין: (קהלת א, טז) "ולבי ראה הרבה חכמה ודעת", ולפי שהברכה והקללה הם זרוז להמון בקיום המצות והפחדם בעברם עליהן, לכך דבר עם ההמון ואמר "לפניכם". וכן אמר במקום אחר: (דברים ד, ה) "ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים", הזכיר "ראה" בלשון יחיד כנגד החקים שאין טעמן נודע רק ליחידים, והזכיר "אתכם" בלשון רבים כי התורה בחוקותיה ומשפטיה לרבים נתנה. הנה נתבאר בפסוק זה שהרשות והבחירה בידו של אדם, רצה להדריך עצמו בדרך ישרה או להתיצב על דרך לא טוב הכל מסור ברצונו, והכל תלוי בבחירתו, ומזה אמר הכתוב: (דברים ה, כו) "מי יתן והיה לבבם זה ליראה אותי", למד שאין הקדוש ברוך הוא גוזר על האדם להיות צדיק או רשע עד שיעשה טובה או רעה אלא הכל מסור בידו, כי אילו היה הקדוש ברוך הוא גוזר על האדם להיות צדיק או רשע, או יהיה שום דבר מושכו בעקר תולדתו לאחד מהדרכים טוב או רע, איך יצוה הקדוש ברוך הוא אותנו על ידי נביאיו לעשות כך כיון שהוא מתחלת בריאתו כבר נגזר עליו, או תולדתו תמשכו לדבר שאי אפשר לזוז ממנו, ומה מקום היה לכל התורה כלה להפרע מן הרשע או לשלם לצדיק שכר טוב, וזה עקר גדול ועצום והוא יסוד האמונה. ומפני זה נזכר העיקר הגדול הזה בפתיחת התורה ובחתימתה, הוא שתמצא באדם הראשון כתוב: (בראשית ג, כב) "הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע", באורו: הן מין האדם היה יחידי בעולם ואין לו מין שני שידמה לו בעליונים ולא בתחתונים, שהרי העליונים שכליים עובדים ומקלסים הש"י בשכל ולא בטבע, והארציים גם כן מקלסין אותו יתברך בטבע ולא בשכל כלל וכל אחד ואחד הכרחי בקלוס, זה הכרחי בשכל וזה הכרחי בטבע, אין לאחד מהם מונע, אבל האדם הוא משותף מהם ומורכב משניהם: מן השכליים מצד הנפש, ומן הארציים מצד הטבע, ואיננו הכרחי כי אם רצוני, שהרשות נתונה בידו להביא עליו עונש ושכר הברכה והקללה בחתימתה, הוא שתמצא בסוף דברי משה: (דברים ל, טו) "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע", כלומר שהרשות בידכם לעשות טוב או רע, וכן אמר בכאן: ראה אנכי נותן לפניכם היום.

וכתב הרמב"ם ז"ל: (הל' תשובה הל' ד') אל תתמה היאך אומר: (תהלים קלה, ו) "כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ", בודאי שהכל בחפצו יעשה אף על פי שמעשינו מסורים לנו. כיצד, כשם שחפץ השי"ת להיות האש והרוח עולין למעלה, והמים והעפר יורדין למטה, והגלגל סובב בעגול, וכן שאר בריות העולם להיות כמנהגם שחפץ בו, כך חפץ השם להיות האדם רשותו בידו, וכל מעשיו מסורין לו בלא כופה ומושך אלא הוא מעצמו ובדעתו שנתן לו הש"י עושה כל יכלתו, לפיכך דנין את האדם לפי מעשיו, אם עשה טובה מטיבים לו, ואם עשה רעה מריעין לו, הוא שאמר הנביא: (ישעיה נ, יא) "מידי היתה זאת לכם", (ישעיה סו, ג) "גם המה בחרו בדרכיהם" וגו'. ועל זה אמר שלמה ע"ה: (קהלת יא, ט) "שמח בחור בילדותך" וגו', "ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט", עכ"ל ז"ל.

ספר אהבת דוד – חיד"א דרוש ד' לשבת תשובה

שנת תקנ"ו בס"ד:

שוחר טוב מזמור י"ח לעבד ה' לדוד ללמדך שכל העושה תשובה מעבירה שבידו הקב"ה מוסיף לו כבוד וקורא לו שם חביב:

שליח המלך אשר שולח לעיר רחוקה מאד ומשונה ממטרופולין של מלך בכל ענינה ואנשיה ומנהגיה וכל נתיבותיה. ובחצר המלכות שם נאמר לו אל תירא ואל תחת מסכנת דרכים ולסטים וכיוצא מפגעי ומכשולי התלאות כי אם תיחד לבך למקום אשר ממנו חוצבת וציווי המלך בין עיניך תמיד אז תצליח את דרכיך כי המלך לא יבצר מזימה ממנו להכין לך הדרך בהעלם נמרץ ויהי היום פגע בפרשת דרכים ושתי דרכים לפניו והוא רואה דרך אחד מישור כנטיעים מגודלים מהאי גיסא נהרא יר"ק יר"ק בפניה כגנה זרועיה ומלא עיניו תאוה לעינים ורבים בוקעים בו עתיר משח עתיר כמס. כל קבל דנא הדרך השני בדד תחילתו בפסיע"ה על הקוצים ועל הברקנים והמקום צר ומעט אשר יעברו ברגל בדרך הזה השני. והאיש משתאה מחריש להתבונן בדרכים והנה לפניו זקן אחד נורא מאד חזותו מוכיח יריח אף יזריח ויאמר אל האיש דע כי הדרך אשר למראה עיניך דרך לו טוב וארח נכון מהתענג ומרוך אפס קצהו כלו מר מוכן לפורענות חיות רעות ולסטים פריצים אכזרים והולכי על דרך זה רובם ככלם ספו תמו מבלהות. והדרך השני איברא כי בתחילתו עיניך הרואות מן המצר כי קצר קצר ואנשים בו מעט. האמנם אח"ך תנוח דעתך כי עיניך תחזינה משרים והיתה מסילה מסלול ודרך הקדש יקרא אין שופ"ר ותגיע למחוז חפצך לשלום:

והן האדם אשר חלק לו ה' בבינה ידע דחיובא רמיא על שליח המלך לשמוע בקול הזקן ההוא הן מצד עצמו דמהותו ניכר כי הוא איש שלום ואמת יהגה חיכו והן מצד שיש להבין דדבריו מצד המלך המשלחו כי הוא ציוה ויעמוד להגיד לאדם קשט אמרי אמת. וזו סברא פשוטה ואמיתית ואין בה ספק וכל השומע אחד חכם ואחד תם יבין את זאת. דאם שליח המלך לא יאבה שמוע לדברי הזקן יעשה בנפשו שקר ונוסף עוד עגש יעגש מאת המלך:

והנה נשמת שדי יושבת שפי"ר יושבת שאנ"ן בשמי מרום מלחם אביה תאכל ורצה הוא ית' לשלחה לעה"ז שחיברה היוצ"ר מתחילה בגוף ובשר. וטרם בואה הוזהרה הנפש לשמור לעשות את כל דברי התורה וגם בבטן משביעין אותה כמשז"ל ובצאתה לאויר העולם ושלמו ימי היניקה כאפרוח שנתפתחו עיניו הוא רואה שתי דרכים לפניו דרך העה"ז דרך אויל ישר בעיניו להתענג בתענוגי והבלי העה"ז. ודרכה של תורה נראה בעיניו קוצים להניח כל עניני העולם ולהשתעבד שעבודא דאוריתא. ולא ידע איזה הדרך ישכון. והנה הזקן הנורא משה רבינו ע"ה הוא אומר ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו וכמשז"ל כי משה רבינו המדריך ומזהיר לישראל והוא הזקן העומד על פרשת דרכים להורות אליכם כל עוברי דרך ללכת בדרך הישר כמ"ש בפירוש התוס' פ' ראה. וז"ש ראה אנכי כלומר ראה בעין השכל אנכי שעליתי לשמים ונתגלה לי מה שלא ידע שום אדם אנכי הזקן שאני מזהיר אתכם נותן לפניכם היום ברכה וקללה שהם ב' דרכים ואומר לכם את הברכה אשר תשמעו לשון ודאי צריכין לשמוע מאחר שאנכי היודע שזה דרך הטוב וזחו אשר תשמעו ודאי תשמעו:

צדק צדק תרדף (טז—כ)

רדוף תרדוף אחרי הצדק בצדק. האמצעים שבהם תבקש להשיג מטרת צודקת, יהיו גם הם צודקים — שלא ככלל הידוע של הגויים, שהמטרה מקדשת את האמצעים... (הרבי ר' בונם ז"ל מפשיסחה)

קב טעם פרשת ראה ודעת

בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגודדו וכו' כי עם קדוש אתה (יד). (א)

ובפרש"י לא תתנו גדידה ושרט בכשרכם על מת כדרך שאמוריים עושים לפי שאתם בניו של מקום ואתם ראויים להיות נאים ולא גודדים ומקורחים.

וביאור דברי רש"י הם כי עם ישראל בנים הם למקום, והטביע הקב"ה בבניו צלמו, צלם אלקים, ובגדידה נשחתת צורתם, וראויים בני המקום להיות נאים, וקדושי עליון כאר"י זצ"ל ידעו להכיר בפניו של אדם אם חוטא הוא, כי צורת בני המקום נשחתת ע"י החטאים.

וראוי לו לאדם שיתבונן על כך, כי בידעו שהוא בן למקום וצלמו כצלם האלקים, ואך חטאיו ישחיתו את קדושתו וזיו הדר פניו, בודאי ימנע מלחטוא, וישים על לבו שאם צורתו נשחתת על אחת כמה וכמה שנשמתו מתלכלכת בחטאים, והרי גופו סופו רמה ותולעה, ואך נשמתו נצחית היא לעולמים, ומה לו כי יפטם כרסו ולהנות את גופו, בשעה שצריך לטהר את עצמו כדי שתהא נשמתו מתקדשת וזוכה ליהנות מזיו שכינתו.

ועי' בחזקוני על התורה שמפ' הפסוק שמאחר שאתם **בנים** לה' אלקיכם אין לכם להצטער יותר מדאי על מות אביכם ולתת גדידה ושרט בכשרכם, כי הרי בני המקום **אתם**, והוא היה הוה ויהיה.

כפיית הבעל לרפא את אשתו בתרופה שאושרה במדינות חשובות

בס"ד מרחשון תשנ"ט

לכבוד הרב ... שליט"א

הגיעה אלי אשה השוקלת 133 ק"ג, ואינה סובלת ממחלות אחרות. כל בדיקות הדם תקינות. האשה השתמשה בהרבה תכשירים שלא עזרו לה. לאחרונה יצאה לשוק בצרפת ובגרמניה, תרופה הנקראת XENICAL - 021 MG שמונעת ספיגת שומנים ע"י מניעת פירוק השומן על ה"אנזים לופאז". את התרופה לוקחים פעם ביום, אוכלים רגיל, ואפשר לרזות עד 10 ק"ג לחודש. לדברי היצרן אין תופעות לוואי, ואפשר אפילו לשלב את התרופה עם תרופות אחרות. בעלה של האשה לא מרשה לה לקבל את התרופה [למרות שהיא מקבלת אותה חינם].

שאלתי היא: האם אני יכול לתת לה את התרופה למרות התנגדות הבעל? אציין כי פרופ' ג'רסי, אנדוקרינולוג מ"הדסה" עין-כרם, ממליץ בחום שהיא תיקח את התרופה.

ה. שלומי

בירכימאי קליני

תשובה

מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א השיב שאם מדינות חשובות התירו להשתמש בתרופה זו, מותר לאשה להשתמש בה, מאחר וגם ההשמנה היא סכנה. ולכן אין מהתבונה להחמיר יותר מאשר מדינות חשובות. ואין להתחשב בהתנגדות הבעל.

שני

סי' שכ"ח

חומ

קנב

א. גלולות המאזדים את התיאבון כדי שלא יאכל יתר על המידה, מסתברא דלא מיקרי רפואה, ומותר ליטלם בשבת, דאין זה אלא ליתן לו הרגשה שהוא שבע ואין זה התעסקות ברפואה - ועדיין צריך צירור.

תרופות אלא באופנים שהותרה נטילת תרופות לאדם הסובל ממחשבים^{יב}.

[ב]. אם מחמת החולשה נפלה למשכב או שחלה כל גופה דינה כחולה שאין בו סכנה ומותר לה ליקח תרופות כמבואר לעיל סעיף קכ"ב.

כדורים להרזייה

קנח. נראה שמותר ליטול בשבת כדורים להרזייה או לדיכוי התאבון, והטעם משום שאין זה בגדר טיפול בחולי.

שו"ת ציץ אליעזר חלק יא סימן מא

(ח) ובהיותי בזה הנהיר לעינין בהערה חשובה, הנוגעת למעשה. דהנה בספרי רמת רחל שם וכן בסי' א' הבאתי שיטות הראשונים והפוסקים בהרשות שנתנה להתרפאות הבאתי נוסף לדעת הרמב"ן ז"ל דעות חובת הלבבות ורש"י ז"ל בברכות ד' י' ובפסחים ד' נ"ו, ולעומתם דעת הרמב"ם ז"ל בפיהמ"ש לפסחים שם (ויעו"ש בשאילת יעקב מ"ש ג"כ ליישב דעת רש"י ע"ש). וכן הבאתי דעת האבן עזרא ורבינו בחיי עה"ת שסברי לחלק בין מכת האדם לבין מכת השם וכן בין מכה שבחוץ לבין חולי שבפנים, ויעוין עוד באדרת אליהו להגר"א ז"ל פ' משפטים עה"פ דרפא ירפא. שדעתו ג"כ כדעת האבן עזרא דמה שדרשו ורפא ירפא מכאן שניתן רשות לרפוא לרפאות זהו חולי החיצוני מה שנראה לחוש עין הראות עיין שם. (ויעוין המסופר עליו בספר תולדות הגריז"ס ז"ל מה שסיפרו לו משמו עיין שם).

וכמו"כ הא כבר הבאנו לעיל דעת הב"ח בטיו"ד סי' של"ו שהכריע שמותר לדרוש ברופאים אפי' במכה הבאה בידי שמים ומעיד וכותב שכך נהגו בכל גבול ישראל, וכזאת הבאנו גם בשם ספר מטה משה שמוכח ג"כ שלא כדבריהם ושהעולם לא נהגו כוותיהו ושאל ימנע אדם עצמו מן הרפואות ומה שאמרו שניתן רשות לרפאות בכל עניני רפואה קמיירי הן פנימית הן חיצונית והאי רשות רשות דמצוה הוא, וכן הבאנו גם דברי שו"ת תשובה מאהבה שכותב נמי שאין כן דעת חכמי התלמוד והפוסקים כדעת הבעל אב"ע אלא נתנה רשות יחיד חי העולמים לרפוא לרפוא כל חלי וכל מכה בין של חלל ובין שאינו של חלל יעו"ש באריכות.

והנה הלום ראיתי בספר שו"ת שערי צדק פענעט חיו"ד סי' קמ"ג דאחרי שמזכיר מהנודע דברי הרמב"ם בפ"י המשנה בפ' מקום שנהגו על מי שאינו רוצה לשאול ברופאים כלל באיזה חולי וכאב ר"ל ואמר שזה דומה למי שרעב ואינו רוצה לאכול בבטחון שלא ימות ברעב, וכן דעת האבן עזרא דמה שנתנה רשות לרפוא לרפאות היינו דוקא במכות האברים החיצונים אבל בפנים אברי הגוף אינם יודעים עד מה רק כסומא בארובה, מוסיף וכותב ז"ל: ולענ"ד כל מה שנתנה

תורה רשות לרפאות אפי' לשיטת הרמב"ם ז"ל הנ"ל היינו כל חולי וכל מכה אשר נתהווה אח"כ שלא נודע כך רק בטבעו בזה ילך אצל רופא לרפאותו, אבל בכל דבר שנברא כך בטבעו מלידה ואין בו שום חולי וכאב כלל ורוצה לילך לרופא שיתקנו ביותר ע"י רפאות כגון אשה זו (שבנידונו שם) שלא נחלתה כלל ונאמר להרופא שירפאנה שתלד אף אם אין זה מחמת חולי וכאב מה שאינה מתעברת לא ידעתי מנין הרגלים להתיר כזאת מדין תורה עכ"ל.

ודבר גדול השמיענו הגאון בעל שערי צדק ז"ל בתורת רשות - הריפוי, ונהי דבנוגע לריפוי - עקרות - שעל זה המדובר בתשובתו שם - נלפענ"ד דדבריו דחיים כי יש בדבר זה משום תועלת לקיום העולם דלא לתוהו בראה וגם משום חיזור בעליהם בעשיית מאמצים לקיום מצות פרו ורבו עם נשותיהם שנקשרה נפשם עמם וקשה להם להפרד משום כך מאתם, ומנהגם של ישראל בכל הדורות יוכיח שנהגו בשופי לדרוש ברופאים אודות עקרות גם בלי גורמי מחלה וכאב, ובתוכם גם גדולי - דורות.

וכה ראיתי לידי"ן הגר"י וועלץ שליט"א בירחון בית ועד לחכמים שנה תר"צ סי' כ"ו שכתב לתמוה על השערי צדק מכח דברי התוס' בב"ק ד' פ"ה שכתבו דמותר לרפאות אפי' חולי הבא בידי שמים ולא אמרי' דנראה זה כסותר גזירת המלך, וביותר מדברי שו"ת הרשב"א סי' ק"כ שהשיב להתיר לרופא ישראל לעשות רפואה לנכרית כדי שתתעבר משום איבה, ומעיד שראה להרב רבי משה בן נחמן ז"ל שנתעסק במלאכה זו אצל הנכרית בשכר, ואי נימא כדעת השע"צ דאשת ישראל שנבראת כך בטבעה מלידה אסורה שתלך לרופא שיפראנה /שירפאנה/ שתלד א"כ לא שייך גם בנכרית משום איבה כלל וכלל לא, אלא ודאי שגם ישראלית מותרת לילך לרופא לעשות לה רפואה כדי שתתעבר עיין שם. ואוסיף ע"ז לציין לדברי הב"י בטור יו"ד סי' קנ"ד בב"ה שמביא ג"כ לדברי תשובת הרשב"א הנ"ז ומוסיף עלה שאבל מצא כתוב שכ' לו להרמב"ן הר"ר יונה על מעשה זה תבא עליך ברכה שאתה מרבה זרעו של עמלק ע"ש, ונשמע מזה מיהת שגם הר"ר יונה לא מיחה בו בהרמב"ן רק על מה שמרבה זרעו של עמלק אבל לא בישראליות, ועוד יעוין בשו"ת חתם סופר חיו"ד סי' קל"א שמביא פלוגתא זאת של הרמב"ן והר"ר יונה ונו"נ בזה ולהלכה כותב די ש' לסמוך אהרמב"ן דעביד עובדא בנפשיה עיין שם, וכל רבותינו הגדולים האלה לא עלה על דעתם מחשבה כזאת שיש לאסור בכלל ההתעסקות בריפוי עקרות שביד"ש =שבידי שמים= ולא מחמת חולי, דאילולא כן היו מזכירים לכה"פ שהמדובר כשנתקלקלה מחמת חולי וכאב. אלא ודאי דבכל גוונא מותר.

אולם אם כנידון של השערי צדק פשוט להתיר כפי מנהגן של ישראל בזה, אבל יש לדעתי השלכות לחידושו זה בנוגע לניתוחים פלסטיים שמבצעים כעת הרופאים אצל הרבה בני אדם לשם יפוי אבריהם וכדו' באין שום מחלה או כאב, ויש מקום גדול לטענה זאת שלא על כגון דא הוא שנתנה תורה רשות לרופא לרפאות [אם אפילו נקרא זה בשם לרפאות], ואין רשות לבני אדם לתת לרופאים לחבול בעצמם לשם מטרה זאת, וגם אין רשות לרופא לבצע זאת, ויש לדעת ולהאמין כי אין צייר כאלקינו והוא ית"ש צר והטביע לכאו"א מיצוריו בצלמו ובדמותו ההולמת לו ועליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע.

(ט) ופוק חזי להרמב"ן ז"ל בספר תורת האדם שער הסכנה שחתר למצוא טעם מדוע שמכה אדם לרפואה פטור, ובא עלה מכח זה מפני דמצוה דואהבת לרעך כמוך הוא, וחזינן בדבריו שם בעליל שלא הסתפק ללמוד זה מטעם דמצות והשבות לו דדרשינן לרבות אבידות גופו. דלימוד זה דמצות רפואת הנפש למדין מכח והשבות לו לרב' השבת אבידה דגופו הא מזכיר הרמב"ן בעצמו להלן בדבריו שם, ובכל זאת מדי דברו בכאן היכא שצריך לחבול בגופו כדי לרפאותו לא

מצא סיפוק להחיל גם ע"ז הלימוד של והשבות לו, והיינו מפני שסבר דבכה"ג שכדי לרפאותו צריך לחבול בו לא יוכל להכלל בכלל זה כי אין זה השבת גופו בהיות שמאידך אדרבה צריך לחבול בו ולעשות אבידה בגופו, לכן המציא הרמב"ן בדעתו הגדולה שמכל מקום מכיון שהחבלה באה כדי להמציא לו מזור ומרפא שלדידיה בעצמו בודאי היה עושה כן ולא מונע א"ע מזה בגלל החבלה ולכן איכא בכה"ג מצוה לעשות כן גם לחבירו מכח המצוה של ואהבת לרעך כמוך, וא"כ ברור דאין לך אלא חידושו במקום שהחבלה באה כדי לרפאות ולהשיב אבידת גופו, ויוצא מכלל זה חבלה לשם נוי ויופי שאין בה כל השבה של אבידת הגוף אם כי לחבול כדי לשנותו לפי טעמו ולהתחכם על הצורה שחקק בו יוצרו או כדי לחדש נעוריו ולסתור גזירת מלכו של עולם, ועל אחת כמה דנעלה מכל ספק שאסור לו לאדם בהחלט להכניס את עצמו עבור כך לשום סכנה כל שהיא הכרוך בדרך כלל בכל ניתוח שהוא, ובכאן כפול הוא ע"פ רוב הניתוח, האחד בחלק הגוף שמשם מוציאים חתיכת העור והשני במקום שרוצים להרכיבו, ואך מגוחך הוא לבוא ולהציע להתיר ניתוח כזה לנשים בגבוב קולות עפ"י מדרשים שונים המהללים היופי לנשים, ואין כדאי אפי' להשיב ע"ז דאין לבכזאת מקום בהל' כלל, דסוג דמיונות כאלה הוא אפילו הרבה למטה מן הך דאמרו דאין למדין מן המדרשות, ורק באופן מליצי יש להשיב ע"ז בדברי שהע"ה. =שלמה המלך עליו השלום= שהטיף ברוח ד' אשר בקרבו ואמר: שקר החן והבל היופי אשה יראת ד' היא תתהלל, וכל אשר יראת ד' נגע בלבה לא תלך שולל אחרי להיטת עשיית נתוחים פלסטיים כאלה לשם יפוי ונוי בלבד ושע"פ רוב המה רק לפי מראה עינים והלך נפש של בני האדם שאין אחד דומה למשנהו ושע"ז כבר הביא בשו"ת נודע ביהודה מהדו"ק חיו"ד סי' ס"ח מה דמתלי אמרין החשק אין לו עינים, ואפילו התייפות מן השמים ע"י תפלה מצינו בחז"ל תענית ד' כ"ג ע"ב שלא עלה הדבר יפה עד שחזרה לקדמותה, ואם אין להטריח את הקונה לשנות את הטבע (יעו"ש במהרש"א ד"ה עמי היתה) על אחת כמה שאין לו לאדם להתחכם בעצמו לשנות הטבע בפעולות כאלה, והר"ז כאומר לאומן שעשאו כמה מכוער כלי זה שעשית (עיין תענית ד' כ' ע"ב).

ע"כ נראה להלכה כנ"ל דאסור לו לאדם לעשות לו ניתוח פלסטי, וכן לרופא לבצע ניתוח כזה, לשם יופי וכדומה וכנ"ל, ואין להאריך בכאן יותר מזה.

שו"ת אגרות משה חושן משפט חלק ב סימן 10

אם נערה מותרת ליפות עצמה ע"י נתוח שהוא חבלה בגופה

כ' אדר תשכ"ד.

נשאלתי בנערה שרוצה ליפות עצמה כדי שיקפצו עליה לקדשה ע"י מה שהמציאו עתה הרופאים ע"י נתוח שהוא חבלה בגופה אם מותרת מצד האיסור לחבול בעצמו. והנה בתוס' ב"ק דף צ"א ע"ב ד"ה אלא איתא דאסור לחבול בעצמו אפילו לצורך כהא דאשה שטפחה על ראשה להרויח כאיסר שמן. וא"כ אף שכאן הוא צורך גדול הא יש לכאורה לאסור דדוחק לחלק בין צורך קטן לצורך גדול כל זמן שלא מצינו בפירוש. אך הא יקשה ע"ז מהא דמסיק דהאי תנא הוא ר"א הקפ"ר ברבי שסובר דנזיר הוא חוטא שציער עצמו מן היין וק"ו להמצער עצמו בחבלה, שודאי מסתבר שאם יש לו הנאת ממון או שאר הנאה כשיצער עצמו ולא ישתה יין שלא יהיה אסור, א"כ גם החובל בעצמו שילפינן מזה אף שהוא מק"ו אין לאסור כשהוא לצורך הרוחת ממון או לשאר צרכים ואיך כתבו התוס' שאפילו לצורך אסור לחבול בעצמו.

וצריך לומר שביין המונע מלשתות בשביל איזה הרוחה לא נחשב כלל מצטער מזה כיון דהנאתו מהריוח גדולה מצערו דכשישתה ולא ירויח הרי יהיה לו עוד יותר צער מזה שהפסיד הריוח שהיה משיג כשלא ישתה היין דהא כל הצער ממניעת שתיית יין הוא רק מצד שמתאוה לזה והרי מתאוה יותר להרויח, אבל בחובל בעצמו שהוא צער ממש לא מצד תאוה לא מתחלף זה בצער שלא ירויח שהוא רק מצד תאוה להרויח, ומה שמתרצה לחבול בעצמו בשביל הריוח הוא שמצד רצונו הגדול להרוחת הממון רוצה לסבול הצער שזה אסור. וגם לדינא הא לא קיי"ל כר"א הקפר ברבי ומ"מ פסק הרמב"ם רפ"ה מחובל דאסור לחבול בעצמו, כדאיתא בהגר"א יו"ד סימן רל"ו סק"ו, א"כ הוא מלמוד אחר, שלכן הוא בכל אופן אף לצורך. אבל מ"מ אם לר"א הקפר ברבי היה צריך לומר דמותר לצורך היה ראייה מיניה לכו"ע כיון שלא מצינו חולק, וגם הא ע"ז שאסר ר"ע במתני' שאיירי אף לצורך הביא הגמ' מר"א הקפר ברבי הרי שגם לר"א הקפר ברבי אסור לחבול בעצמו אף לצורך לכן צריך לומר כדתיירצתי.

אבל הרמב"ם הא כתב ברפ"ה מחובל באיסור הכאה לאדם כשר מישראל שהוא במכה דרך נציון ולחד גירסא דרך בזיון עיין שם, וא"כ בעובדא זו שהחבלה הוא ליפותה הרי אינו דרך נציון ובזיון שלא שייך האיסור ואם במכה חברו הוא רק דרך נציון ובזיון גם במכה בעצמו אין לאסור כשהוא ליפות שאינו דרך נציון ובזיון. ומה שדייק יידי הרב הגאון ר' טוביה גאלדשטיין שליט"א מלשון ולא החובל בלבד אלא כל המכה אדם כשר מישראל דרך נציון ה"ז עובר בל"ת =בלא תעשה=, שתנאי דדרך נציון הוא רק על מכה ולא על חובל, לא מסתבר זה, דהא בין חובל בין מכה ילפינן מחד קרא דלא יוסיף וכיון שמשמע לרמב"ם דהוספה במלקות הוא דרך נציון ובזיון ומזה לא נוכל למילף הכאה שלא בדרך נציון ובזיון א"כ גם חובל הוא דוקא בדרך נציון ובזיון וקאי התנאי דדרך נציון גם על חובל דלא שייך לחלק בילפותא מחד קרא.

ויש להביא ראייה לשיטת הרמב"ם מהא דאמר בב"ק שם /דף צ"א/ ר"ח כד הוה מסגי ביני היזמי והגא מדלי להו למאניה אמר זה מעלה ארוכה וזה אינו מעלה ארוכה ואם כל חובל חייב איך היה מותר לו לילך ביני היזמי והגא בלא בגדים שיחבול בעצמו הא יעבור איסור חובל בעצמו ואף שאינו מתכוין הא היה פסיק רישיה דדוחק לומר דהיה באופן שלא היה פ"ר =פסיק רישא=, ולכן צריך לומר דהאיסור חובל הוא רק דרך נציון וכיון שהיה הליכתו לצורך הרי אין זה דרך נציון וליכא האיסור. ונצטרך לומר דלצורך שאסור הוא דברים שעושה אותם לכוונת צער כהא שמקרע על המת שהוא להצטער ביותר מצד צערו על המת ורוצה להשחית, אבל לפ"ז גם בחובל בעצמו כמשרט על המת יש לאסור שהרצון והצורך הוא הצער מזה שזהו דרך נציון ובזיון שזה אסור אף שהוא לצורך דהרצון להצטער נחשב לו צורך, דבכל אופן אסרה תורה, ויקשה מהא דעל שריטה למת הוצרך לקרא אחר ועל שריטה לצער אחר כעל ביתו שנפל ועל ספינתו שטבעה בים ליכא האיסור כדאיתא במכות דף כ' ע"ב, ודוחק לומר דהוא לעוד לאו והמיעוט לביתו שנפל הוא מיעוט מאותו האיסור אבל אסור מדין חובל בעצמו, דהא בתוס' סנהדרין דף ס"ח ע"א איתא טעם על ר"ע שהכה במיתת ר"א את בשרו עד שדמו שותת לארץ שמשום שרט לנפש ליכא דמשום תורה קעביד כדאמר אין לי שולחני להרצות, והא עדיין יקשה דהיה אסור משום חובל בעצמו ור"ע דמתני' הא סובר דאסור לחבול בעצמו ודוחק לומר דהוא רק כר"ע דברייתא ודלא כר"ב שסובר דגם לר"ע דברייתא אסור בחבלה דהי"ל להקשות מברייתא דסנהדרין. ואין לומר דהשריטה הוא כבוד להמת שמצטערין עבורו כל כך עד שמשרטין ומתגודדין בבשרם שלכן אין זה דרך נציון, שאף בשביל כבוד המת הרי הוא דרך נציון ובזיון כיון דהכבוד הצער והבזיון בשבילו. וצריך לומר שהוא משקיט צערו בזה כהא דבשבת דף ק"ה ע"ב שפרש"י על מקרע בחמתו דא"ר אבין דהוא מתקן דקעביד נחת רוח ליצרו שמשכך את חמתו, וכן הוא גם

בחבלת עצמו משכך ומשקיט צערו וחמתו שיש לו מהמת ולכן אין זה דרך נציון ובזיון שמצד איסור חובל בעצמו ליכא רק משום איסור האחר דשריטה על מת ועל ביתו שנפל וספינתו שנטבעה ליכא האיסור ור"ע היה מותר מצד צערו על התורה להשקיט צערו. שוב הראו לי שבערוך לנר יבמות דף י"ג סע"ב הקשה זה ומה שתירץ דמשום כבוד התורה מותר כמו שליכא משום בל תשחית בעוקרין על המלכים, לא נכון כלל דליכא בזה שום כבוד להתורה והתורה הא מאסה בכבוד כזה ולא הזכר בתוס' לשון כבוד אלא אתורה היה מצטער כדאמר אין לי שולחני וכן הוא בש"ך יו"ד סימן ק"פ סק"י, וכן מה שתירץ שהיה שלא במתכוין דלא חשב שיצא דם בהכאתו כהא דרבא בשבת דף פ"ח ע"א שהיה מונח אצבעתא ידידיה תותי כרעא לא נכון כלל דהתם היה מונח האצבע שלא באופן הכאה וצער רק שנזדמן שהרגל היה ממעך ולא היה לו לחשוב על זה שייך לומר שהיה שלא במתכוין אבל היכא שהוא מכה בכוונה להצטער שיש לו ודאי לאסוקי אדעתיה שיצא דם איך שייך להחשיבו שלא במתכוין, וכן לא מתורץ מה שסובר הב"י יו"ד שם דעל צער אחר שרי וכן פסק הרמ"א שם סעי' ו'. אלא צריך לומר כדבארתי.

ועיין בשט"מ ב"ק צ"א ע"ב בשם הרמ"ה דמהא דר"ח כתב דשמעינן דאדם רשאי לחבול בעצמו ופסק כמותו משום דבתרא הוא אבל הא יקשה על הרמב"ם שפוסק דאסור אבל הוא כדכתבתי שהראיה היא רק דלא נאסר אלא בדרך נציון.

אך לכאורה יקשה מסנהדרין דף פ"ד ע"ב דעל מה דרב לא שביק לבריה למישקל ליה סילוא הקשה א"ה אחר נמי, והא חבלה זו הוא לאו דרך נציון ובזיון כיון דכוונתו הוא למישקל הסילוא וליכא האיסור דלא יוסיף ול"ד לבן באביו שאף בלא דרך נציון ובזיון נמי חייב חנק דנתמעט רק מכה לרפואה, וצריך לומר דהחשש דדלמא חביל בו טפי ממה שהוא בדרך הרפואה כדאיתא בני"ב בשם רמב"ן (דף י"ט ע"א מדפי הרי"ף) והכוונה שיהיה זה באופן שהיה יכול להזהר שלא יחבול יותר אך לא יזהר כראוי מפני הטירדא וחבלה זו היתירה הרי היא דרך נציון ובזיון כיון שלא הוצרך זה להרפואה והאי זהירות שאדם מועד לעולם הוא כלא נתחשב בהלאו מצד עצלותו להזהר שלכן היה נמצא שעבר על איסור חובל בשוגג והקשה שפיר שהיה לן לאסור אם חוששין לזה בבן לאביו.

ובעצם מזה שפשוט לגמ' דמותר להקיז דם לחברו ובעי אם מותר בן לאביו ראה שאיסור חובל שילפינן מלא יוסיף הוא דוקא דרך נציון ובזיון ולא כשחובל לרפואה, אבל במכה אביו שנאמר סתם מכה היה מקום לומר דאף לרפואה יהיה חייב כשאינו סכנה דלידחי מדין פקוח נפש, וא"כ יש למילף מזה דגם שלא לרפואה אם הוא באופן שהחבלה הוא לטובתו שאינו דרך נציון ובזיון מותר כדסובר הרמב"ם, ומוכרחין לומר שמה שהקשה דיהיה אסור גם אחר למישקל סילוא הוא משום דהאי זהירות מלחבול טפי ממה שצריך הוא נחשב דרך נציון ובזיון, כדתירצתי.

ועוד יש ראה מהא דבסנהדרין דף פ"ט ע"ב בעובדא דמיכה דאמר לחבריה הכני נא שנענש בהכאת הארי על שמאן להכותו שהקשה הגמ' מנא ידע דאיענש ותירץ היכא דמוחזק שאני והוצרך להוכיח מאבריהם בהר המוריה ומאליהו בהר הכרמל ולא הוכיח מזה גופיה דאי לא תימא הכי היה אסור לשמוע לו משום לאו דלא יוסיף, אלמא דמצד לאו דלא יוסיף היה מותר דכיון דאמר לו שיכהו בדבר ה' הרי אין זה דרך נציון ובזיון אף אם אינו מוחזק עדיין לנביא ואינו רשאי להאמינו לעבור על איסור, דמ"מ כיון שהוא אומר שיכהו לא מפני שהוא רוצה לחבול בעצמו אלא שהוא בדבר ה' הרי בכל אופן כיון שסובר כן אינו דרך נציון ובזיון, וגם רשאי להאמינו כיון שהוא אדם גדול וחכם וראוי לנבואה ואף שחיוב להאמין הוא

רק כשעשה אות ומופת כדאיתא ברמב"ם סוף פ"ז מיסוה"ת מ"מ רשאי להאמינו כשהוא ראוי לנבואה וכיון שאם האמת כדבריו ליכא איסור כלל, ואינו דחוי על האיסור מצד ציוי הנביא שע"ז אינו רשאי להאמינו אלא בנתינת אות או במחזק, אבל אם האיסור דחובל היה בכל אופן ורק משום ציוי הנביא היה מחוייב לעבור על איסור חובל היה הוכחה מזה גופיה דנביא מוחזק שאני שלא צריך אות וא"כ הוא ראייה להרמב"ם.

ולכן נראה מזה שיש להתיר להנערה ליפות עצמה אף שהוא ע"י חבלה כיון שאינו דרך נציון ובזיון אלא אדרבה לטובתה. ועיין בסנהדרין דף פ"ד ע"ב שר' מתנא אמר שכן מותר להקיז דם לאביו משום שנאמר ואהבת לרעך כמוך ופרש"י לא הוזכרו ישראל מלעשות לחבריהם אלא דבר שאינו חפץ לעשות לעצמו, ופשוט שאין הכוונה כשהוא אינו מקפיד לעשות לעצמו רשאי לעשות לחברו אף שאין זה לטובתו כגון הרוצה לענות עצמו בסיגופים ובחבלות שודאי אסור לעשות לחברו אף למ"ד מותר לחבול בעצמו, ולא רק בחבלות אלא אף אדם שאינו מקפיד על בזיונו, לא רק מצד שמקיים מתני' דאבות פ"ד מ"ד שר' לויטס איש יבנה אומר מאד מאד הוי שפל רוח עיין שם בפה"מ = בפירושו המשניות = להרמב"ם בעובדא דהוא חסיד, אלא אף אם גם מטבעו אינו מקפיד שאסור לו לבזות את חברו ואדרבה מחוייב הוא לכבד את חברו, והוא חטא היותר גדול המלבין פני חברו והוא בלאו דלא תשא עליו חטא ואם ברבים הוא בעונש דאין לו חלק לעוה"ב כמפורש ברמב"ם פ"ו מדעות ה"ח שהלאו להכלים את ישראל הוא אף שלא ברבים ולא הוזכר חלוק לומר דשפלי רוח יהיו מותרין להכלים בני"א = בני אדם, וא"כ גם באדם שמענה עצמו בסיגופים וחבלות אסור לו לסגף ולחבול בחברו, אבל כוונת רש"י דחבלה כזו שהוא לטובתו כהקזת דם שכל אדם רוצים וחפצים לעשות לעצמן מצד האהבה לעצמו לא שייך לאסור לעשות לחברו וא"צ קרא להתיר זה, שלכן אף לאביו שלא נאמר בחיוב הכאתו שיהיה דוקא דרך נציון ובזיון וגם ליכא קרא לפטור לרפואה נמי א"א לאסור כשהוא לטובת האב כהקזת דם לרפואה אף שאינו לחשש סכנה ופ"נ = ופקוח נפש. ומסתבר שאף ר"ד בר חיננא שמצריך קרא להתיר הקזת דם לרפואה לאביו מהיקשא דמכה אדם ומכה בהמה, הוא רק למכה אביו שאולי יש בהכאה חסרון יראה וזלזול שזה איכא גם במקיז לרפואה, וגם אולי מצריך הקרא לאם אין האב רוצה בהחבלה אף שהוא לרפואה שג"כ פטור ומותר וכדאיתא כן הדין במנ"ח = במנחת חינוך = מצוה מ"ח שסובר שאין לידע זה מואהבת לרעך כמוך משום שנמצאים מעט אנשים שאין רוצים להצטער בחבלה אף שיודעין שיתרפאו מזה כשאין במחלתם סכנה שלכן היה מקום לילך בתר רצון אדם זה אף שהוא מהמיעוט והוצרך להקרא דמקיש למכה בהמה דפטור כשהוא לרפואה אף שהוא בע"כ דבעלים כיון שלא הזיקו בזה אלא אדרבה השביחו ולא שייך חיוב על נתינת שבח וריוח לאדם אף שהוא בע"כ שכ"כ גם מכה אדם דאיירי באביו שאם לרפואה פטור אף שהוא בע"כ, ור' מתנא סובר דלא צריך להקרא דהסברא היא שיש למיזל בתר דעת רוב בני"א = בני אדם. ואולי פליג ע"ז ר' מתנא וסובר דבע"כ דהאב אסור להקיז לו דם בליכא סכנה דלא כהמנ"ח, וכן אפשר פוסק הרמב"ם שכתב בפ"ה מממרים ה"ז באם אין שם מי שיעשה אלא הוא והרי הן מצטערין ה"ז מקיז וחותר כפ"מ = כפי מה = שירשהו לעשות, שמשמע מלשון זה דבלא מרשהו האב אסור להבן להקיז לו דם לרפואה שהוא משום שפוסק כר' מתנא, והמנ"ח עמד על לשון זה שברמב"ם ומשמע מלשונו שסובר דלשון זה שברמב"ם לאו דוקא, אבל אפשר דהוא דוקא ואוסר בע"כ מטעם דסובר דפליגי בזה ר' מתנא ור"ד בר חיננא ופסק כר' מתנא. עכ"פ הקרא שמצריך ר"ד בר חיננא הוא למכה אביו אבל למקיז דם לחברו לרפואה שמותר גם הוא לא יצריך קרא לא מבעיא להרמב"ם שבלא דרך נציון ובזיון ליכא הלאו אלא אף אם לא נסבור כהרמב"ם בזה נמי כיון שהוא לטובתו מותר בפשיטות בלא קרא מצד ואהבת לרעך כמוך שאמר ר' מתנא, אך אולי למה

שכתבתי בפירוש שני דר"ד בר חנינא מצריך קרא למכה אביו בע"כ היה צריך קרא גם לחובל בחברו לרפואה בע"כ וידעין זה מכ"ש ממכה אביו שמותר מהיקשא שכ"ש בחברו שמותר. ואם נימא שר' מתנא פליג ואוסר בע"כ באביו אולי יסבור לאסור גם בחברו בע"כ וצ"ע לדינא דלמנ"ח הא פשוט לו שמותר אף באביו וכ"ש בחברו. אבל ברצון חברו לכו"ע מותר גם בלא קרא אף אם לא נסבור כהרמב"ם ונאסור חובל בכל אופן כיון שהוא לטובתו וברצונו מקרא דואהבת לרעך כמוך. וא"כ בנערה ליפות עצמה שהוא לטובתה וברצונה יש להתיר בפשיטות אף אם לא נסבור כהרמב"ם בחדושו דבעינן שיהיה דרך נציון ובזיון.

וקצת ראייה יש עוד להביא מבכורות דף מ"ה ע"א שתנן היתה בה יתרת וחתכה, ואם היה אסור לחותכה הו"ל למיתני אף על פי שאינו רשאי, כדתנן במתני' קמא פ"א ורפ"ב שם במוכר חמורו ופרתו לעכו"ם שתנן אף על פי שאינו רשאי והכא לא נקט משמע שרשאי, ודוחק לומר שמתני' זו פליג אר"ע דמתני' בב"ק וסובר שאדם רשאי לחבול בעצמו דהא לא הובא מתני' זו לתנא שפליג, אלא צריך לומר דכיון שהוא לנוי שלכן הוא לטובתו שרוצה בזה ליכא איסור דחובל והוי מזה ראייה ממש לעובדא דידן שכ"ש בנערה שהיפוי יותר צורך וטובה לה מלאיש דהא איתא בכתובות דף נ"ט ע"ב תני ר"ח אין אשה אלא ליופי שודאי יש להחשיב שהוא לטובתה ומותרת לחבול בשביל להתיפות.

משה פיינשטיין.

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף פה עמוד א

דתניא, דבי ר' ישמעאל אומר: ורפא ירפא - מכאן שניתן רשות לרופא לרפאות.

רש"י מסכת בבא קמא דף פה עמוד א ד"ה נתנה רשות

נתנה רשות לרופאים לרפאות - ולא אמרינן רחמנא מחי ואיהו מסי'.

אבן עזרא הפירוש הארוך שמות פרק כא פסוק יט (פרשת משפטים)

ורפא ירפא לאות שנתן רשות לרופאים לרפא המכות והפצעים שיראו בחוץ. רק כל חלי שהוא בפנים בגוף ביד השם לרפאותו. וכן כתוב: כי הוא יכאיב ויחבש (איוב ה, יח). וכתוב באסא גם בחליו לא דרש את ה', כי אם ברופאים (דה"ב טז, יב). והנה הכתוב הפריש, כי לא אמר ורפא ירפא מן הבנין הקל, רק ורפא ירפא שהוא מהבנין הכבד. ועוד אפשר זה היטב בפרשה הזאת.

רבינו בחיי שמות פרק כא פסוק יט (פרשת משפטים)

ורפא ירפא. כל רפואה בבשר ודם לא מצאנוהו בכל הכתובים כי אם בדגש, וכן: (ירמיה נא, ט) "רפאנו את בבל ולא נרפתה", אבל בהקב"ה מצינו ברפה, והוא שכתוב: (שם יז, יד) "רפאני ה' וארפא", וכתוב: (תהלים קמז, ג) "הרופא לשבורי לב", (הושע יד, ה) "ארפא משובתם", (בראשית כ, יז) "וירפא אלהים את אבימלך", (לעיל טו, כו) "כי אני ה' רופאך". והטעם בזה כי הרפואה בבשר ודם אינה אלא ע"י צער וטורח והוא שיסבול הסם או המשקה המר, אבל רפואה של הקדוש ברוך הוא בנחת אין שם צער כלל (משלי י, כב) "כי ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה". ומה שארז"ל:

(ב"ק פה א) "ורפא ירפא", מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאות, לא אמרו אלא במכה שבחוץ שהכתוב מדבר בה אבל חולי מבפנים אין זה תלוי ביד הרופא אלא ביד הרופא כל בשר (איוב יב, י) "אשר בידו נפש כל חי".

תלמוד בבלי מסכת שבת דף סז עמוד א

משנה. יוצאין בביצת החרגול, ובשן שועל, ובמסמר מן הצלוב משום רפואה, דברי רבי מאיר, וחכמים אוסרין אף בחול משום דרכי האמורי.

גמרא. יוצאין בביצת החרגול - דעבדי לשיחלא, ובשן של שועל - דעבדי לשינתא, דחייא - למאן דניים, דמיתא - למאן דלא ניים. ובמסמר מן הצלוב - דעבדי לזרפא.

משום רפואה דברי רבי מאיר. אביי ורבא דאמרי תרוייהו: כל דבר שיש בו משום רפואה - אין בו משום דרכי האמורי.

פסקי תשובות סימן רמב הערה 52

ובשו"ת אור לציון ח"ב פכ"א אות ג' שלכן אסור מלימנע מלאכול מאכלי שבת מטעם שמירת משקל גרידא כי יש בזה משום בטול עונג שבת, אא"כ הוא בציווי הרופא ומחמת מצב בריאותו, וכן מאכלים טבעיים וצמחוניים חילוף בשר ודגים רשאי רק אם בידו ציווי רופא ומחמת ריפוי חולי גופו, או שהורגל בכך ומתענג בהם יותר מבשר ודגים. ועוד יותר מצינו בשו"ת שואל ומשיב מהדו"ק ח"ב סי' ק' (ד"ה והנה) שאף המחמיר לעצמו שלא לאכול איזה בשר מחמת חומרא וסייג אין צריך להחמיר בשבת ויו"ט, וכ"ה בפמ"ג סי' תס"ז א"א סק"ל עיין שם.

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף סב עמוד א

כדתניא: שנים שהיו מהלכין בדרך, וביד אחד מהן קיתון של מים, אם שותין שניהם - מתים, ואם שותה אחד מהן - מגיע לישוב. דרש בן פטורא: מוטב שישתו שניהם וימותו, ואל יראה אחד מהם במיתתו של חברו. עד שבא רבי עקיבא ולימד: וחי אחיך עמך - חייך קודמים לחיי חבריך.

תלמוד בבלי מסכת נדרים דף פ עמוד ב

ורמי דרבי יוסי אדר' יוסי: מעיין של בני העיר, חיייהן וחיי אחרים - חיייהן קודמין לחיי אחרים, בהמתם [ובהמת אחרים - בהמתם] קודמת לבהמת אחרים, כביסתן וכביסת אחרים - כביסתן קודמת לכביסת אחרים, חיי אחרים וכביסתן - חיי אחרים קודמין לכביסתן, רבי יוסי אומר: כביסתן קודמת לחיי אחרים; השתא כביסה, אמר רבי יוסי יש בה צער,

Rabbi Weiner

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף צא עמוד ב

וקתני: החובל בעצמו אף על פי שאינו רשאי - פטור! הכי קאמר ליה: לא מבעיא בושתי, דאדם רשאי לבייש את עצמו, אלא אפי' חבלה, דאין אדם רשאי לחבל בעצמו, אחרים שחבלו בו - חייבין. ואין אדם רשאי לחבל בעצמו? והתניא: יכול נשבע להרע בעצמו ולא הרע יהא פטור? ת"ל: להרע או להטיב, מה הטבה רשות, אף הרעה רשות, אביא נשבע להרע בעצמו ולא הרע! אמר שמואל: באשב בתענית. דכוותה גבי הרעת אחרים להשיבם בתענית, אחרים מי מוטיב להו בתעניתא? אין דמהדק להו באנדרונא. והתניא: איזהו הרעת אחרים? אכה פלוני ואפצע את מוחו! אלא תנאי היא, דאיכא למ"ד: אין אדם רשאי לחבל בעצמו, ואיכא מ"ד: אדם רשאי לחבל בעצמו. מאן תנא דשמעת ליה דאמר: אין אדם רשאי לחבל בעצמו? אילימא האי תנא הוא, דתניא: ואך את דמכם לנפשותיכם אדרש - ר' אלעזר אומר: מיד נפשותיכם אדרש את דמכם; ודלמא קטלא שאני! אלא האי תנא הוא, דתניא: מקרעין על המת ולא מדרכי האמורי, אמר רבי אלעזר: שמעתי, שהמקרע על המת יותר מדאי - לוקה משום בל תשחית, וכ"ש גופו; ודלמא בגדים שאני, דפסידא דלא הדר הוא! כי הא דרבי יוחנן קרי למאני מכבדותא, ורב חסדא כד הוה מסגי ביני היזמי והגא, מדלי להו למאניה, אמר: זה מעלה ארוכה, וזה אינו מעלה ארוכה! אלא האי תנא הוא, דתניא: אמר ר"א הקפר ברבי, מה ת"ל: וכפר עליו מאשר חטא על הנפש? וכי באיזה נפש חטא זה? אלא שציער עצמו מן היין, והלא דברים ק"ו: ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא, המצער עצמו מכל דבר על אחת כמה וכמה.

שו"ת משנה הלכות חלק ד סימן רמו

אשה שיש לה בפניה מום של יופי אי מותרת לעשות ניתוח פלאסטי

ב"ה ח' להדלקה התשכ"ד ברוקלין נ"י יצו"א.

כבוד ידיד נפשי נחמד ונעים, הרב הגאון המפורסם גן הדסים ג"א וכו' בנש"ק כש"ת מוה"ר שלום יחזקאל שרגא רובין האלבערשטאם שליט"א אדמו"ר מציעשינוב.

אחדשת"ר יקרת מכתבו קבלתי ובדבר השאלה באשה שיש איזה שינוי בפניה והוא מום לה ביופי כגון חוטמה ארוך וכיוצא בזה וקשה לה להזדווג ומאד נמאס לה ורוצה לתקן זה ע"י ניתוח פלאסטי הנהוג בזמן הזה שהמציאו הרופאים שחותכין מן החוטם ומתקנים אותו וכ"ת מסתפק כיון דקיי"ל דאסור לחבול בעצמו, שנית שהרי אפשר שתבא עי"ז לידי סכנה וגילה לן מעשה רב באשה שעשתה ניתוח על החוטם ומני אז סובלת מחולי החוטם וגרון והרופאים אומרים שאין לה רפואה אלא שנותנין לה תרופות להקל עליה וכן תשאר כל ימי חייה וכיון שאפשר לבא לידי סכנה ודאי שהיה לן לאסור עכ"ל.

ובמאי דפתח מר נתחיל לראשונה לדין אי אית בה משום חובל ולפענ"ד נראה מגמ' כתובות (ע"ב ע"ב) המקדש את האשה על מנת שאין בה מומין ונמצאו בה מומין אינה מקודשת כנסה סתם ונמצאו בה מומין תצא שלא בכתובה כל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים ע"כ לשון המשנה. ובגמ' דף ע"ד הביאו מתוספתא תנו רבנן הלכה אצל חכם

והתירה מקודשת אצל רופא וריפא אותה אינה מקודשת מה בין חכם לרופא חכם עוקר את הנדר מעיקרו ורופא אינו מרפא אלא מכאן ולהבא. ופריך אי הכי סיפא דקתני אבל הוא שהלך אצל חכם והתירו אצל רופא וריפא אותו מקודשת ליתני אינה מקודשת פ"א אם אמר לה הוא על מנת שאין עלי מומין ונדרים ומשני איהי בכל דהו ניחא לה כדר"ל דאר"ל טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו ע"כ ע"ש.

נראה מבואר דאשה או איש שיש לה מום ביופי מותרת לילך לרופא לרפאותה ממום זה ומדברי התוס' נראה דהיכי דנתרפאה ממומה קודם שנתקדשה אף שהיה בה מום זה מקודשת שהרי תלו שם הטעם דאינה מקודשת דאף לאחר שנתרפאת היא נמאסת בעיניו כשזוכר שהיו בה מומין אבל זה דוקא כשראה אותה במומין בשעת קדושין אז איכא למימר שזוכר שהיו בה מומין אבל אם לא ראתה כך וכשקדשה כבר נתרפאה מקודם ולא היו בה מומין הללו א"א לו לזכור המומין וממילא מקודשת וי"ל.

והנה במומי כהנים חשבו בגמ' בכורות וברמב"ם פ"ח מביאת המקדש מאה וארבעים מומין הפוסלים בכהנים שמנה בראש ושנים בצואר ותשעה באזנים וחמשה בגבינים ושבעה בכיס העין ותשעה עשר בעינים ותשעה בחוטם ותשעה בפה ושלושה בבטן ושלושה בגב ושבעה בידיים וששה עשר באברי הזרע ועשרים ברגלים ושמונה בכל הגוף ושמונה בעור הבשר ושבעה בכח הגוף וריחו ומי שנשרו ריסי עיניו ונטלו שיניו פסולים מפני מראית העין ויותר על אלו בנשים ריח רע וזיעה וריח הפה וקול עבה ודדין גסין מחברותיה טפח וטפח בין דד לדד ונשיכת כלב ונעשה צלקת ושומא שעל הפדחת אפילו קטנה.

ובמומי הפרצוף חשבו החוטם מי שאמצע חוטמו בולט למעלה ומי שעיקץ חוטמו נוטף למטה מי שחוטמו עקום לצד אחד מי שחוטמו גדול מאבריו ומי שחוטמו קטון מאבריו וכיצד משערין אותו באצבע קטנה שעל ידו אם היה חוטמו גדול ממנה או קטן ממנה הרי זה מום ועיין שם במומי אזנים ושפתים, עכ"פ באשה שחוטמה גדול מאצבע קטנה שלה או שחוטמה עקום לצד אחד וכיוצא בזה הרי זה מום אצלה באופן שאם התנה ע"מ שאין בה מומין ונמצאו בה מומין אצלו אינה מקודשת ומינה שמעיין לכאורה ג"כ לדידן דמותרת לילך לרופא ולרפאות עצמה דבכל מומין אמרו הלכה אצל רופא וריפא אותה ופשוט דכל שהוא מום באדם מותר לרפאות עצמו ממומו שלא יהא בעל מום דמאי שנא מום זה משבירת הרגל דמותר לו לתקן את רגלו או ידו ממום שבו הכ"נ והכין נראה מסברא דכל שהתורה העידה עליו שזה מום בכהנים או באשה אם יכול לרפאות את מומו הרי זה מרפא וודאי דאדם שמרפא את מומו ליכא בזה משום חובל בעצמו דחובל בעצמו ליכא אלא כשחובל בעצמו שלא לשם רפואה אבל אם עושה כן לשם רפואה אין זה חובל אלא מרפא והתורה אמרה ורפא ירפא מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאות וכל שהוא מותר לרפאות הרופא מותר לעשות וכן להיפוך וזה ברור בס"ד. נמצא עלה לן דכל שעושה לתקן מומה אין בה משום חובל.

אלא דטענתו השניה דיש כאן משום סכנה צריכה לפניו וודאי צדקו דברי כת"ר דכל מקום שיש לחוש משום סכנה ואפילו סכנה רחוקה או ספק סכנה פשוט דמשום לרפאות מום כזה שבו אסור להכניס עצמו לידי סכנה, ולא מבעיא במי שאין בו מחלה רק מום כזה אלא נראה דאפילו מי שיש לו חולי שיש בו סכנת אבר אחד מ"מ נראה דאסור להביא עצמו לידי סכנת כל הגוף ואפילו לדחות חיי שעה או ספק חיי שעה משום ספק חיי עולם כתב השבו"י ח"ג סי' ע"ה באריכות הרבה ע"ש ועיין ב"י סי' תרי"ח ובס' חסידים סי' תס"ז נשים שהיו נותנים לחולים עשבים לבשל שאם יועיל יתרפא בתוך ז"י

ואם לאו ימות תוך ז"י וכו' ומקור הדברים (בע"ז כ"ז ע"ב) ספק חי ספק מת ע"ש ובאחרונים אריכות גדולה אלא דכל זה היכי דיש עכ"פ חשש סכנה ואפילו ספק סכנה וגם על הרופא יש איסור אבל היכי דליכא סכנה ליכא איסור.

אמנם בעיקר הדבר אי יש בניתוח פלאסטי הנ"ל סכנה לא ברירא לי הא מילתא ומה שהביא ראי' כת"ר ממעשה רב מאשה אחת שקלקלה הרופא וסובלת חולי על גרונה הנה י"ל דאין מכאן ראי' חדא דאיכא למימר דהאי רופא לאו אומן הוא וכל מעשיו בחזקת מקולקלין ואין מביאין ראי' מן השוטים, ומה גם כי באמת גם אשה זו לא נסתכנה אלא שסובלת על הגרון חולי אבל ודאי אי"ה תחיה עד מאה ועשרים שנה, ואף שאילו ראינו כולם הם כך ודאי היינו אוסרים אבל האמת הוא כי נהפוך הוא אשר כל הרופאים הבקיאים באומנות זו אומרים שאין בזה ענין של סכנה כלל וכלל כי מה שהם עושים הוא רק ענין חצוני ולא פנימי בפנים הגוף והחוש מעיד ע"ז, ואף לפי מה שהעלה הח"ס ז"ל ביו"ד סי' קע"ה דלא סמכין על אמירת הרופאים בגוף ידוע וכ"ש רופאי זמנינו שידועים בשקרם שודאי אין לסמוך עליהם מ"מ מודה כשמעמידים בסתם והכ"נ אינם מעידים על גוף ידוע רק מעידים בדרך כלל שניתוחי פלאסטי שעושים בדרך כלל אין בו משום סכנה וכה"ג סמכין עליהו ועיין שו"ת בית שערם יו"ד סי' ער"ב.

ועוד אומר אני סברא דלא אמרינן דהרופאים אינם נאמנים אלא במקום שלא הוה מילתא דעבידא לגלוי' אבל במילתא דעבידא לגלוי' ודאי דמהמנין והכא נמי מילתא דעבידא לגלוי' הוא דיתברר הדבר אם מתו מניתוח כזה, אלא דמעשה אני מוסיף דהכא אנן לא סמכין כלל אעדותם דלא בעינן לסמוך על עדותם אלא במקום שלא ידעין בעצמנו אבל הכא גלוי הוא לכל שהוא דבר הנעשה על הגוף ואין צריך לזה עדות הרופאים ואנן סהדי בזה דכמה וכמה עושים ניתוחים אלו ולא מסתכנים לכן נלפענ"ד דבניתוחי פלאסטי מבחוץ שאין בהם משום סכנה וליתר שאת אפשר שעכ"פ הרופאים ג"כ יאמרו שאין בו משום סכנה ליכא בזה משום איסור לתקן ולרפאות את מומה והנח להם לבנות ישראל אם אינם נביאות בנות נביאות הן ואולי לפעמים גם מצוה איכא במקום שא"א לה לינשא באופן אחר ואף שאינן מצוות על פ"ו מ"מ טב למיתב טן דו ובעי חוטרא בידא ומרה לקבורה וגם ח"ו יוצאות לתרבות רע בעונ"ה וכמה שקדו לתקנות עגונות מטעם זה והאי נמי עגונא היא עלובתא דא שנבראת במומין אלו שא"א לה לינשא ואפשר לה לרפאות עצמה ובנות ישראל נאות הן אלא שהגלות מנוולת אותן. ודאי אם אומר רופא שבאיזה מום שצריך לתקן יש בו משום סכנה או אפילו ספק סכנה דאז אסור לעשות ניתוח כזה דאסור לסכן עצמו אבל בכל מקום שאין בו משום סכנה ע"פ חו"ד הרופאים וגם באמת כי עינינו רואות כה"ג נראה לפענ"ד דאין בזה שום איסור.

שו"ת משנה הלכות חלק ד סימן רמז

איש שיש לו מום יופי אי מותר לעשות לעצמו ניתוח פלסטי

ונסתפקתי אי מותר לעשות ניתוח כזה גם לאנשים כיון דהוא נעשה לשם יופי אולי יש בזה משום לא ילבש גבר לאנשים, ונראה דהיכי דהוה מום ודאי וכגון אלו שחשבו ז"ל דהוה מום בכהנים פשוט דגם באנשים מותר לרפאות עצמו דכיון דלענין רפואה אין נפ"מ בין נשים לאנשים מ"ש הוא ואף דמתכוין גם ליפות עצמו לית לן בה כיון דרפואתו בכך ופשוט דכהן בעל מום אם היה יכול לרפאות עצמו היה צריך ומחויב לעשות כן כדי שיוכל לעבוד עבודה במקדש ולית בה משום לא ילבש גבר, אמנם המומין קטנים שהם רק מום יופי יש לעיין בזה.

וראיתי בשו"ת לבושי מרדכי במי שיש לו כתמים על פניו הנקרא (זאממער שפרענקלין) אם מותר להעבירן ע"י סמים או יש בזה משום לא ילבש ומתחלה חקר אם המנהג גם באנשים להעביר דאז קיי"ל להתירא כמ"ש הרמב"ם פי"ז מע"ז והר"ן ע"ז ד' כ"ט ורמ"א סי' קנ"ו ודרישה סי' קפ"ב ודרישה כתב דאפילו אם דרך גוים זכרים מקרי מ"מ מנהג אנשים ע"ש ובאמת כי קצת צ"ע לדרישה בגמ' נזיר ל"ט ע"א ותו כדצבעי סביא דקניהון חוורן עיקרי נימיהון וכו' ופי' הרא"ש שם יש זקנים צובעים זקניהם שחורים כדי שיהא נראים בחורים ע"ש ומשמע דהיו זקנים צובעים זקנם ואפ"ה אסור לצבוע ולפום ריהטא הני זקני גוים הם דזקני ישראל אסורים ועיין מש"כ במשנת העמרמי סי' י"ט ובספרי משנה הלכות ח"ב למס' נזיר סי' י"ח בשם הגאונים.

שוב העלה הגאון ז"ל סברא חדשה דלא אמרינן לא ילבש אלא בדבר שרוצה לשנות הטבע כגון לצבוע שערות וכיוצא בזה אבל לגרר גילדי המכה וצואה רק מעביר בזה מה שניתוסף על בריאת טבעו והני כתמים כיון שבאו מלקוי החמה הוא דבר שנתחדש בו הוא כרוחץ ממנו המכה ולהסירם הוה לכבוד קונו ובוחן כליות ולב יודע כמ"ש התוס' ע"ז לענין הבטה במראה. וסברא זו לכאורה צ"ע קצת למעיין, עוד חתר דהוה בזה כעין מומין בכהנים דמותר לרפאות וברפואה ליכא משום לא ילבש וודאי דגם זה צ"ע דבזיממער שפרענקלין ודאי דאין זה מום לכהן ואם הי' פלעק גדול אולי כה"ג דהוה בכלל מום אבל בסתם שפראצצען אין זה בכלל מום. וגם הגאון ז"ל דחק עצמו והניח בצ"ע ודבר זה צ"ע רב והעיקר דאזלינן בזה בתר מנהג המדינה ובמדינה זו כמדומה לי שגם האנשים נוהגים בכל אלו ואף שבאנשי שלומינו לא נמצא כזה אבל מ"מ הרבה אנשים ואפילו בין שומרי התורה שמעתי שמשתמשין באלו וא"כ הרי זה נכנס בכלל הבטה במראה כמובן ולפי שלא נשאלתי על זה לא אעתיק עצמי בזה להלכה.

שוב נתישבתי בדבר דהדין זה תלוי במחלוקת בגמ' שבת נ' ע"ב אמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי אייתי לקמייהו ברדא אמימר ורב אשי משו מר זוטרא לא משא אמרו ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב ששת ברדא שרי אמר להו רב מרדכי בר מיניה דמר דאפילו בחול נמי לא ס"ל סבר לה כי הא דתניא מגרר אדם גלדי צואה וגלדי מכה שעל בשרו בשביל צערו אם בשביל ליפות אסור ואינהו כמאן סברוה כי הא דתניא רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו בכל יום בשביל קונו משום כל פעל ה' למענהו ע"כ וכתבו התוס' בשביל צערו ואם אין לו צער אחר אלא שמתבייש לילך בין בני אדם שרי דאין לך צער גדול מזה ע"כ מבואר דהיכא דאית ליה צער שמתבייש מבנ"א אין בו משום לא ילבש ולפ"ז במי שיש לו כתמים נמי אם מתבייש מפני זה בין בני אדם מותר להעבירן ואם אינו מתבייש אלא עושה כדי ליפות עצמו, הדרינן למש"כ לעיל וזה ברור בס"ד ובוחן כליות ולב יודע אם כוונתו וכו'.

שו"ת מנחת שלמה תניינא (ב - ג) סימן פו

ג. נתוח פלאסטי. הנני משיב לו בקיצור את אשר נלענ"ד, דכה"ג דלא קעביד משום יפוי אלא משום צער וכגון שחוטמו משונה מאד משל כל אדם והוא מתבייש בו אפשר להקל וכמ"ש ר"ת בתוס' יבמות מ"ח ע"א ד"ה לא, והגמ' בנזיר נ"ט ע"ב עיין שם, ומטעם זה גם נוהגים להקל לצבוע או ללקט לבנות מתוך שחורות למי שהוא צעיר ובכה"ג שלפי הגיל שלו הוא כעין מום וכוונתו רק להסיר ממנו את המום ולהיות ככל אדם ואין זה דומה לתיקוני נשים, וה"נ גם כאן אפשר דיש להקל, אבל בכה"ג שכוונתו ממש ליפוי נראה דאסור. אולם האיסור של חובל בגופו נראה דלא שייך הכא כיון דתיקון הוא אצלו.

© 2011

סימן קכב

תוקף הסכם מכירת אבר להשתלה

כבוד ידי"נ ויקירי

איש תורה חסד ומעש

הרה"ג ר' צבי רייזמן שליט"א

לוס אנג'לס, ארה"ב

רב שלום עד בלי ירח.

קבלתי שאלתו בענין מכירת איברים להשתלה, האם יש תוקף במכירה זו. ומי שקנה איבר
האם יש עליו חיוב ממוני לעמוד בהסכם התשלומין או לא.

יש ולא רק מדת חסידות. שהרי נדיר מאוד
שסכנה כלשהי רובצת על התורם ופשוט הדבר
שהאדם מחוייב להציל את חברו אף כאשר
הצלה זו קשורה בצער גופני וטרחה גדולה, ובכל
ענין שמצות ההצלה יכולה להתקיים רק על ידו
כגון ביש לו סוג דם נדיר, מחוייב הוא לתרום דם
או מח עצם כדי להציל חברו, (כל עוד אין
בתרומה סכנה).

אמנם שאלתנו לא עוסקת בתחום האיסור
ההיתר והמצוה, אלא בתחום
הממוני, האם יש תוקף בהסכם המכירה, ויסוד
השאלה הוא האם יש לאדם בעלות על גופו
ואיבריו למוכרן.

ומע"כ ראה את מה שהאריך הגרש"י ז"ל בספר
לאור ההלכה לקבוע לפי"ד הרדב"ז על
הרמב"ם בפ"ח מהלכות סנהדרין ה"ו דאין
מענישין אדם על פי הודאתו משום שאין נפשו
של אדם שלו כי היכי דיהני הודאת בעל דין. וכיון

הנה לכאורה יסוד השאלה האם האדם בעלים
הוא על גופו למכור אבריו ולעשות בהם
סחורה. דלגבי השאלה באיסור והיתר, האם מותר
לו לאדם להסתכן סכנה מועטת להציל את חברו
מסכנה גדולה. כבר כתבתי במק"א לפי שו"ת
הרדב"ז דאם הסכנה שאליה נכנס המציל היא
סכנה מועטת (קרוב להצלה) והסכנה שממנה הוא
מציל את חברו היא סכנה גדולה אכן מדת
חסידות בידו אף שאין בזה חיוב גמור.

(וכבר פירסמתי בעבר את דעתי לגבי תרומת
כליות ע"י בני משפחה דאף שיש
לעודד מגמה זו ולשבחה, אסור ליצור מצב של
לחץ משפחתי וחברתי שבו ירגישו בני משפחה
שהם מחוייבים לתרום איבריהם ואם לא
יתנדבו לעשות כן יהיה עליהם תרעומת, ואם
לא יעשו כן חוטאים הם וכאילו ידם שפכה
את הדם הזה חלילה).

וק"ו הדבר שמותר לתרום דם או מח עצם,
וקרוב אני לומר שבתרומות אלה אף חיוב

דפשוט לא רק שאינו נהרג על פי עצמו, אלא אף שאינו לוקה על פי עצמו, הרי לן דלא רק נשמתו ונפשו אינם ברשותו אלא אף גופו וצערו לא שלו הם, עי"ש.

והאמת אגיד דאי משום הא, נראה דאין דברי הרדב"ז חומה לבנות עליהם טירת כסף, דבאמת אין צריך בזה סברא כלל, ומילתא דפשיטא היא דלא חידשה תורה הלכה זו דהודאת בע"ד כמאה עדים אלא בדיני ממונות ולא בעונשי הגוף, דהלא מקרא ילפינן ד"כי הוא זה" הכתוב במודב"מ כמבואר ברש"י קידושין דף ס"ה ע"ב, ואין זה ענין כלל לעונשי הגוף. ונראה פשוט דכונת הרדב"ז אינה אלא להטעמה בעלמא בטעמא דקרא כדרך הראשונים, ואין ללמוד מדבריו יסוד מוסד בהלכה.

אך באמת נראה פשוט בסברא דאכן אין אברי האדם קנינו לעשות בהם מסחר ואין בהם תורת הקנין כלל, ואעפ"כ נלענ"ד דהסכם ממוני בענין תרומת איברים יש בו תוקף גמור וחייבים לעמוד בו. ואבאר טעמי ונימוקי.

הנה מלבד דין מקח וממכר יש דין פסיקה דשכירות פועלים, ויסוד הלכה זו, כל המתחייב לשלם תמורת עבודת חבירו ומעשיו, כל שחבירו עשה מה שסוכם ביניהם מחוייב המתחייב לעמוד בהתחייבותו. וכבר הקשו האחרונים לפי"ז בהמקדש בחלקו שאינו מקודשת (קידושין נ"ב ע"ב) למה לא תתקדש בשכר שנתן לה מתנות אלה דאף אם עצם המתנות אינם שלו למוכרן ולקדש בהם דמשלחן גבוה קא זכו, מ"מ תתקדש בשכר הנתינה וכדין כל פסיקה.

וכתב בזה החזון איש אהע"ז סי' קמ"ח (דף נ"ב ע"ב) דאין פסיקה אלא במעשה דקום

ועשה וכעין שכירות פועלים ולא בדבר שאין בו מעשה, עי"ש, והוכיח כן מהא דכתובות פ"ב ע"א ביבם דפומבדיתא שאחיו רצה לפסול עליו יבמתו בגט והבטיח לאחיו שיתחלקו עמו בנכסי המת, ולאחר שיבם חזר בו ומבואר שם בתוד"ה פומבדיתא דמן הדין פטור היה הרי שאין פסיקה במה שאין בו מעשה. ולכאורה נראה לפי דבריו דגם בני"ד אין כאן פסיקה דאין בתרומת איבר וכדו' מעשה מסויים.

אך לדידי נראה טפי דבהא דכתובות נראה פשוט בעיני התוס' דאין כאן פסיקה כלל אלא הבטחה בעלמא ופטומי מילי דהלא דרך הפסיקה לקבוע סכום הראוי לתשלום לפי כובד המעשה והענין הנדרש והרי לא קבעו כלל שכר ותשלום תמורת הסכמה שלא לפוסלה בגט, אלא פשוט דלא היה בזה אלא הבטחה בעלמא לותר על זכותו לרשת נכסי אחיו והוי מתנה עמש"כ בתורה ואין בזה פסיקה כלל.

ולגבי הא דהמקדש בחלקו נראה דלעולם יש להבחין בכונת האדם. אם כונתו לקדשה תמורת הדבר שהוא נותן לה או תמורת מעשה הנתינה. ונראה דלגבי המקדש בחלקו אנו מפרשים כונתו לקדשה בגוף הברש שהוא נותן לה לאכילה ולהנאה ולא במה שהוא מאפשר לה לאכול, דכל הנותן דבר חשוב לחבירו ע"מ לקבל תמורתו סתמו שהתמורה מתבקשת עבור מה שנתן ולא תמורת הנתינה שאינה אלא מעשה של מה בכך. (ועיין בתוס' קידושין נ"ו ע"ב ד"ה המקדש).

ולפי"ז נראה דשאני ני"ד מהא דהמקדש בחלקו, דפשוט הדבר שאין התמורה המתבקשת תמורת האיבר או הדם, דא"כ כאשר יתברר שהאיבר לא נקלט והיה בו מום ופגם שלא היה ניתן לבירור יפטר המקבל מלשלם

ויוכל לטעון מקח טעות, אלא פשוט שאין התשלום ניתן תמורת האיבר, אלא התשלום ניתן לתורם על שהוא מסתכן וסובל סבל נורא, והתשלום הוא פיצוי על סבלו והסתכנותו ולא תשלום תמורת האיבר.

ומשו"כ נלענ"ד דהוי פסיקה גמורה ומי שהתחייב לשלם בהסכם תרומת

איבר ואכן נתרם אבר זה חייב לעמוד בהסכם, ומוציאין מידו בדין.

וזאת למודעי, שאין בדברי תשובתי הסכמה לעצם המסחר באיברים.

הנני ידידו מוקירו ואוהבו עד מאד.

ביקרא דאורייתא
אשר ויים